

tirsdag, 9. mai 1944.

ORD FOR DAGEN: Av Machiavellis "Fyrsten": En klok hersker kan derfor ikke og bør heller ikke holde ord og lover når det vilde være til skade for ham, og da grunnene ikke lenger eksisterte som bragte ham til å avgi sitt løfte.

DET SKAL IKKE SKJE

Ida er vi alle klar over at de allierte vant den forrige verdenskrig, men tapte freden. Så lenge krigen varte, lykkedes det noenlunde å samle alle krefter mot det nærliggende mål, å vinne krigen. Da dette mål var nådd, og arbeidet tok til med det neste store mål, å sikre freden, var det slutt med den samlede innsats. Økonomiske og politiske interessekamper dominerte mellomkrigstidens Vest-Europa og fjernet grunnlaget for et reelt fredsarbeid. Sjabloner, tomme hylstere med vakkert utstyr, var det stort sett det eneste man hadde å ofre til å møte menneskets krav om fred og arbeid. Det burde bare vært så lett gjennomskuelig. - The war to end wars to make world safe for democracy - het det forrige gang. Freden var til ny generasjon var vokset til og kunne slaktes.

Det er grunn til å tro at en denne gang er klar over hvor verdiløs seieren i denne krig er hvis en ikke også definitivt vinner freden. De problemer som reiser seg i forbindelse med freden og etterkrigstiden har lenge vært vist stor oppmerksomhet i de allierte land. Den fri presse her i landet har stort sett innskrenket seg til nyhetsformidling, en oppgave som sikkert har hatt sin store betydning. Etterkrigstiden og dens problemer har en derimot ikke beskjeftiget seg særlig med. En hissig debatt i den fri presse om alt for konkrete politiske problemer er under de nuværende forhold sikkert heller ikke av det gode. Framfor alt må vask av gammelt skiddentøy utstå til vi er kvitt våre gjester.

Men, vi må være klar over at denne kamp ideologisk er en kamp for folkestyre og demokrati, konkret er det blitt en kamp mot Tyskland. Sier vi til oss selv at etterkrigstidens problemer får løses av spesialister og folk som "forstår seg på det", har vi resignert og tapt på det viktigste punkt, kampen for et sant folkestyre. Denne krig kan ikke vinnes uten den menige mann i fabrikk og på kampllassene, men ennå mindre kan freden vinnas uten den samme menige mann. Krigen nærmer seg snart sin avslutning, og når freden skal bygges, vil også Norges røst bli hørt. En viss orientering om de viktigste økonomiske og politiske problemer vil derfor også være av verdi, og vi skal etter hvert forsøke å gi endel generelle oversikter.

Hvilken rolle Norge vil få under arbeide med å sikre freden vil være avhengig av vår innsats i den felles kamp. Endel av Norges representanter yter og har ytet en strålende innsats. Kanskje først og fremst våre sjøgutter. En tid var også hjemmefronten et eksempel for befolkningen i de andre okkuperte land. Idag er stillingen en annen. Jugoslaverne er blitt det store eksempel i partisankrig, et eksempel som er blitt fulgt av franske menn, grekere, polakker og tjekkerer, og Danmark er blitt sabotasjekrigens høyland.

Her hjemme er den såkalte passive motstand blitt mere passiv en egentlig motstand. Det tjener ingen hensikt stadig å gnage på de nederlag vi har lla oss erkjenne dem og framfor alt lære av dem. Vi skal ikke her vurdere passive linje, partisankrig synes å kreve ganske bestemte forutsetninger, særlig ser det ut til at den har store muligheter der hvor partisankrig så å si er en tradisjon.

En sabotasjekrig krever organisasjon, en enkelt sabotasje nå og da tjener ingen hensikt hvis ikke de tyske motforholdsregler notes med stadig ny sabotasje.

Skal signalene i vår kamp på hjemmefronten endres, skulle mulighetene for å føre en sabotasjekrig sikkert være store, men en slik krig har bare en mening så sant hjemmefronten har en fast ledelse. Men det må bare være en ledelse, og en ledelse som har hjemmefrontens tillit. Alle sanne forkjempere for folkestyre må være representert. De sprekker som kom til syne i hjemmefronten for en tid siden, er noe av det mest tragiske som har her hjemme under krigen. Ettetiden må ikke kunne si om oss, hverken om som er ute, eller oss her hjemme "at vi intet hadde lært og intet hadde glemt".

Nyhetene fra London den 8/5 kl. 18.30.

Vestfronten. Idag ble Berlin og Braunschweig bombet for annen dag på rad. Bombingen ble foretatt av 750 tunge amerikanske bombefly eskortert av omtrent like mange jagere. Flyene møtte betydelig tysk jagermotstand. 200 andre tunge amerikanske bombefly angrep mål i Nord-Frankrike. Bl.a. ble en jernbanebro utenfor Rouen bombet. I natt angrep engelske bombefly militære mål i Nord-Frankrike og Vest-Tyskland. Ammunisjonsfabrikker, ammunisjonslagere, jernbanestasjoner og industribedrifter ved Nantes, Rion, Orléans og Leverkusen utenfor Köln var hovedmålene, ved siden av militære mål ved Normandi-kysten. 9 allierte fly savnes. Igår angrep over 1000 bombefly eskortert av jagere Berlin og andre mål i Vest-Tyskland. 13 allierte fly tapt, tapsprosenten under 1. Natt til igår ble jernbanemål, ammunisjonslagre og andre militære mål angrepet ved Nantes og Paris. Andre fly rettet angrep mot Ludwigshafen. De franske jernbaner lider allerede sterkt under de allierte angrep, særlig gjør savnet av jernbaneskinner seg gjeldende ved reparasjoner. Den franske siviltrafikk vil bli enn ytterligere innskrenket.

Middelhavsfronten. Inatt ble Bukarest angrepet for 3. gang i løpet av en døgn av amerikanske fly stasjonert i Italia. Jernbanestasjoner, oljetog og fabrikker har vært hovedmålet for det siste døgnas flyangrep. De allierte fly har vært møtt av en sterk tysk jagermotstand. Italias betydning som basis for angrep på de tyske oljeforsyninger er så stor at tyskerne er blitt tvunget til å sette inn sitt jager våpen for å møte disse angrep. Av alle allierte fly som var på vingene igår med base i Italia, savnes bare 12 fly. Kreta og andre øyer i Egeerhavet er angrepet av fly med baser i de mellomste Østen. Flyplasser har vært hovedmål for disse angrepene.

Fra Jugoslavia melder om kraftig tysk angrep i Øst-Bosnia, og en framgang for Titos styrker i Montenegro. Allierte flåtestridskrefter har beskyttet den albanske kyst. 5 distrikter på den albanske kyst er av tyskerne erklært som forbudt sone.

Østfronten. Russiske fly og flåtestridskrefter senket lørdag 8 tyske transportskip i Svartehavet. Lørdag og natt til søndag angrep russiske fly Sebastopol. 22 tyske fly ble skutt ned eller ødelagt på bakken. 2 tyske angrep mot Stanislavov er slått tilbake, og en tysk kile ved Tiraspol er utslettet. Mellom Pripetssumpene og Karpatene har hele ungarske avdelinger dessertert.

Stillehavsfronten. Amerikanske og brasilianske flåtestridskrefter har i det sydlige Atlanterhav og Stillehavet oppbragt 3 japanske blokadebrytere og senket 8 japanske u-båter.

Stockholm. En utsending fra det amerikanske utenriksdepartementet ankom idag til Stockholm. Besøket gjelder visstnok kulelagereksporten.

Washington. President Roosevelt kom idag til Washington etter en måneds ferie i Syd-Carolina. Den amerikanske viseutenriksminister, Stetinius, og den amerikanske ambassadør i Moskva, Mr. Harriman, ankom også idag til Washington.

Philadelphia. På arbeidskonferansen idag var det en livlig debatt om hva vidt Tyskland etter krigen skulde få gjenoprette sine frie fagforeninger. Den engelske og den franske representant talte varmt mot dette forslag, og mente at heller ikke den menige tysker kunne fritas for enhver skyld. Av gjørende var det at ingen politikk kunde fastlegges på dette område uten i samarbeid med Russland, og da ingen russisk representant var tilstede, stemte de imot forslaget, den amerikanske og den australske representant var imidlertid for. Forslaget falt med 9 mot 2 stemmer.